

ئۇو ئۆزى مامستا كىردىمى بى پەندە...! شەما بارۋانى

بىرمە لى قوتابخانە و لى چواری سەرئايى بووم، من قوتابىدىكى
تابلەت زىرەك و ھەمەن و بى ئۆدەب و ئۆشت بىرزو بىزىبووم و بى
ھەيۋەت لى مامستاكان ھەموۋى زەر مەحبوب بووم، جارەك بى سىفەتتى
مەق بوونم و ئىنجا مىندەي بوونم ھەيۋەت كىم كىرد و ھەندەك خەتم بى
بىزمەركە لى سەر تەختەي نووسىن درووستكىرد، پاشان قوتابىدىكى، لى
مامستاكان و بىزىقەرى قوتابخانە دوو زمانى لى كىردم، ھەرھەندەم
زانى مامستەي زمانى ەرىۋەت ھەت و زەر و ھەشىگەرەنە و بى
بىزىيانە و دوور لى ھەموو پەنسىپەكى پەروەردەيى و بى ھەيۋەتتىكى
ئەخلاقى و ئۆشتەكى مەقەيەتتى، لى بىردەم ھەموو مىندەلەنەي
قوتابخانە، بى قىز بىزىكىردەمە و تا ھەزى تىابو بى ەرىزى دادام
و بى شاپ و پەنەقە كەوتە گىانم و تا ھىلاک بوو تەي سەرۋاندىم.

ۋاي كە چىركەساتگەلەككى ناخەش و بوو ئۆكەت و، بىرۋەرىۋەتتىكى پە بى
ئازارىش بى ئۆستە.

مەنەك، كە لى قوتابخانە پەلى چواری بووم و تا ئۆستە بى ئۆدەبىكىم
بىرامبەر ھىچ مامستەيەك نەكىردبوو وەكە ئامەتەم دا، مامستاكان
بى ھەيۋەتتىكى و بى ئۆدەبى و زىرەكىم زەر زەريان خەش دەۋىستەم و
ئەزى تەيەتەيەن دەگىرەم. كە ئۆو مامستەيە ھەندە ھەقەنە و لى بىر
دەم قوتابىدىكان ۋاي بىسەر ھەنەم، زەر ھەستەم بى تەك شەكان و
ئازارەككى دەروونى كىرد و چاۋەكانم تارىك داھاتەن و ئۆۋەي ناۋى ەز
و ئۆدەب و مەنەقە لى چىركەساتە لام نەما!

توۋشى ھەچۋەن و كاردانەۋە بووم و
گوۋەتەم دەبەت لى تەتەي ئۆو بى ەزىۋەي مامستەي پەلى كىردم، بى
ئەزىۋەك، ئۆنگەبەت تا كەتەي زىانم لى بىرى نەكەم(خەتمەن ئۆستەش
كە بىرم دەكەۋەتەۋە جەركە لى قە لى بىرامبەر ئۆو مامستەيە"تەخە
شادبەت" و بىرامبەر ئۆو قوتابخانەيە، لى دە و دەروونم زىندوۋ
دەبەتەۋە و بىزەم لى ەزە و لى خەندەي قوتابخانەكەمان دەبەتەۋە
و ھەستە بى تەكشەن و ئازارەكەم!)

جا گوۋەتەم شەرتەبەت پەندەككى ۋا بىسەر ئۆو مامستەيە بىنەم و
ۋانەيەككى ۋاي پە بدەم، تا مەردەن لى بىرى نەچەت و بىبەت بى عىبەتە،

وټک چټن منی کرد بټ عیبرټ!

لټ ناو حټوشی قوتا بخانټ بوو کټوای لټکردم، هټموو قوتا بخانټ بټ
شټوټی بازنټی لټ دټوری من و مامټستا کټ اوټستا بوون، کاتټک
مامټستا کټوتبووټ ویزټم،

ټټک دیمټنټکټ وټکو ئټووټبوو تاوانبارټکی جټنگ، یاخود نازیټک
بټنیتټ گټټټپان و بټ تاوانی هټټټکټست و جوټټکټ سوتاندن لټ قټفټسی
دادگادا، دادگایی بکټیت و تټټی تاوانټکټی لټ بکټیتټوټ، چ تټټ و
دادگاییکردنټک؟ پټلټقټ و شاپټزلټ و قز ټاکټشان و جوټن پټدان! چ
دټزټخټک بوو خودایه ئټو ټټژټ.

Shamal Ismael Kareem

گوټم لټبوو قوتا بیټکان هټیان بوو قاقای دټکټشا و یټک بټدټنگ
پټدټکټنی، هټبوو دټیگووت: ئټی باوکټټټ وټا کوشتی،
هټشيان بوو لټووټکټیتری دټپرسی؟ باشټ ئټو کوټه چی تاوانټکی
ئټنجامداوټ و چی هټټټیټکی کردووټ!

نټم بیست کټسټک بټزټی پټم دا بټتټوو و فریام کټوټت و لټ ژټر
دټستی ئټ مامټستا جټلادټ دټرم بټنټت، تټنانټت مامټستا کانی تریش،
کټ پټشووتر هټندټ منیان خټش دټویست، ئټو ټټژټ چووبونټ ناو بټرگی
هټقټک و بیوون بټ سادیک و چټژیان لټو دیمټنټی بټ قټشمټکردن و
وټرانکردن و تټک و پټک شکاندنی من دټبینی!

سټرتان نټیټشټنم و زټر لټ سټر ئټو دیمټنټی دادگایی کردنی دادگای
نټرمبټرگ نټټټم.

چیم کرد؟ تټزټک ټامکردټ ئټولاتر و چی جوټنی ناشیرینټ بټیم
حټواټټکرد، ویستم بټتټ پټش بټم و تا زټربی خټم بوټشټنم و فریای
ټاکردن بکټوم، مامټستا کټ، کټ ئټو جوټنانټم پټدا، دووبارټ هټرشی
بټ هټنامټوو و ویستی جارټکی تر شټلالی پټلټقټ و بټکسم بکات،
یټکسټر دټستم دا بټردټک و تا هټزم تټدابوو دام لټ قاچی مامټستا و
گوټی ئای باوکټټټ مردم، تټختی زټویم کرد و ټامکرد و ئیتر ئټوساټټ
هټمووی نټټټشټمټوو بټ قوتا بخانټ.

دټمټوټت لټ سټنگټی ئټو چیرټکټ بټ نازار و ناخټشټوو یټکټم بټټم:
تاکي کورد ئټفسوس، زټرټکیان تاکټکی زټر تاکټټهټند و سرووشت
شټواوو و دایمټ عټفټویانټو بازایانټ و بټ هټټچوون و
کاردنټووټیټکی مناټانی بټ بیرکردنټوو و دوور لټ لټژیک و
هټسټنگانندنټکی ساغلټم و تټواو، شوټن شټپټټی مټگټټ و هاش و هټشی
جټماووټر دټکټوټت و زټر تټتالیتارانټ، تټنها دیوټکی شټټکان

د بېنډت و تڼۍ بې تاریکيې و د بڼت و ه مووی بوو ب دادوړ و ب یاری ل س دار دان ب تاوانبار و بکوژ د رد کات، ب ئوې ل کرکې باتم ک حای بوو ب ټ و بزانت ح قیق تی باب ت ک چپ و ئای ب د ب ټ ک س ک ل ب شی یاسا ب ټ و ب ټ ب بکوژ و د سټی بچ ټ خوښی مام سټا و تاوانکې ه ښد ق زون ئ نجام بدات؟

ئای ت نها کوژراو قوربانیه؟ ئی بکوژیش قوربانیه نی؟ چی شټک وای کرد بگات ب و ادیه و ئو کار سات ق زون و وودات؟ ه ل ک ت نها هی بکوژ؟ یان تر فیتیش؟

ئنجنا نازانم ب تاکی کورد ه ښد تینوو ب خوښ و ت ټ س ښندن و ه مووی داوای خوښ شتن و تو س ښندن وای تاوانبار و ل س دار دانی بکوژ د ک ن! و اگ یاندنو میدیای کوردی ب ټ و ب خ ټ ک ب ټ: پ ټ تباش سزای ل س دار دان ل ه ر می کوردستان ج ب ج بکر ټ؟

و ک ب ټ یت کوشتن ل ت ټ و ل س دار دان بڼی ئو دیارد ب گ ن و کوشتن نی مر ټ د کات و داری جادوویی جار ساری ک ش ی کوشتن، ب ئوې ل خ یان و ل ی کتری بپرسن: ئر ه ر ب ټ استی ک و چی مر ټ د کات ب کوژ؟

ب چی و ئای ل ب ش ئو کو ه پ نای ب ئو کار ق زون برد؟ فاکتور و ه کار کان چی بوون؟

ه ر ئو ه موو استی ک ی، ک لای نی قوربانیه باسی ل و د ک ن؟ ه ر ب ټ استی

و کو ب ټ ز (یاسین ح س ن) ی نووسر ټ ټ نام نووس و ت نی: منیش د ټ ټ م (پاشا گ ردانیی)

ک م ک س ل م ک یس، ک کوشتنی دوو مام سټای زانک ی ل لای ن خو ښکار ک ی ف س کراو و، ب هاوس نگی قس د کا، کو ټ ټ ک تاوانی کردوو،

ب ټ م کوژراو کان و مام سټا خاتون ک ش، ک ژنی ی ک ک ل دوو کوژراو ک و ف س کری خو ښکار ک ی، پ پول نین، راگ یان ښدن، ب داخ و، گ ی نری ه و و ب نک ټ کری ه و و نی، ب کو ب ټ پ لیس و ل ک ټ ټ ی و ل ک یس ک د کا.

س ی ر ک ل و دای ز ر ک س خ یان ل ب ټ دادوړ و بریاری ل س دار دان ب تاوانبار د رد ک ن.

Shamal Ismael Kareem

ه ی د ټ ټ ل ب ټ رد م زانک ل س دار بدر.

هه‌یه دێهێ ئه‌گه‌ر نه‌خه‌شی ده‌روونی هه‌یه چه‌ن ده‌توانه‌ دوو مامه‌ستا بکوژێ.

که‌سه‌ نه‌یه ئه‌وه‌ که‌وه‌ش قوربانیه‌ و له‌نه‌وان دوو زانکه‌ داگیرێ خواردبوو، هه‌چیان ئاماده‌ نه‌بوو، له‌به‌ر خانه‌ مامه‌ستایه‌که‌، وێکه‌ خوه‌ندکار و هه‌ریبگرن.

ره‌حه‌ ده‌ردوو مامه‌ستا که‌ شاد.

خوه‌ندکار که‌ش،

به‌داخه‌وه‌،

له‌خوه‌ندکاری قانونه‌وه‌ بوو به‌ بکوژ و په‌شه‌ملکه‌ری قانون..

دووهم:

به‌گومان په‌روه‌رده‌ی باش، به‌رده‌ی بناخه‌ی هه‌رکه‌مه‌مه‌کی ساخه‌مه‌ و هه‌نگاوی په‌که‌مه‌ی دروستکردنی تاکه‌کی مه‌ده‌نی و هه‌من و ناتوند و تیژ و شارستانیه‌، به‌ په‌چه‌وانه‌یشه‌وه‌، په‌ره‌وه‌رده‌ی خه‌راپه‌که‌ی سه‌ره‌که‌یه‌ له‌ ته‌که‌دانی شیرازه‌ی که‌مه‌ و به‌ره‌مه‌ هه‌نانه‌ی تاکه‌کی تونده‌ و سه‌ره‌سه‌ری و به‌ مه‌مه‌ و نه‌گه‌تیفه‌، هه‌موو باشیه‌که‌ له‌ په‌روه‌رده‌یه‌که‌ی شارستانی و باش و ته‌ندروسته‌وه‌ له‌ دایکه‌ ده‌به‌ته‌، هه‌روه‌ها، هه‌موو خه‌راپه‌که‌ی و کاره‌ ده‌وه‌یه‌که‌ی به‌ره‌مه‌ی په‌روه‌رده‌یه‌که‌ی سه‌قه‌ته‌ و خه‌راپه‌ و ناشارستانی و نا ته‌ندروستن.

ئینجا ده‌به‌ته‌ ئه‌وه‌ حه‌قیقه‌ته‌ بزانینه‌، که‌ به‌ر له‌ مامه‌ستا و قوتابخانه‌،

گووتراوه‌ دایکه‌ قوتابخانه‌یه‌، به‌گومان وایه‌، قوتابخانه‌ی په‌که‌مه‌، مه‌ و دایکه‌.

ئینجا دایکه‌، کاته‌که‌ وه‌کو دایکه‌که‌، له‌ مه‌مه‌وه‌ نه‌توانه‌ به‌وه‌ و هه‌مه‌یه‌ خه‌یه‌سته‌ته‌ و مه‌مه‌که‌ی جوان په‌روه‌رده‌ بکاته‌، یان به‌ شه‌وازه‌که‌یه‌ په‌ره‌رده‌ی بکاته‌، به‌گومان به‌ مامه‌ستا و قوتابخانه‌ی دووهمه‌ی زه‌ر قورستر ده‌به‌ته‌، ئه‌وه‌ ئه‌رکه‌ی په‌روه‌رده‌کردن، یان هه‌سته‌کردنه‌وه‌ی مه‌مه‌که‌.

په‌روه‌رده‌ ده‌به‌ته‌ له‌ که‌مه‌مه‌که‌ هه‌نده‌وه‌ له‌یه‌ به‌وانینه‌، ته‌نه‌ ئه‌رکه‌ و کاری مامه‌ستا نییه‌، که‌مه‌مه‌که‌ ده‌سته‌ هه‌ن له‌ په‌روه‌رده‌ کردندا، چی به‌ باشی، یان به‌ خه‌راپه‌ی ده‌بینن، جابه‌یه‌وه‌ له‌ په‌نا و په‌روه‌رده‌یه‌که‌ی باش و شارستانی و ساغه‌مه‌، ده‌به‌ته‌ هه‌مووان ده‌سته‌ له‌ ناو ده‌سته‌ بن. له‌وانه‌:

یاسا، خه‌زان، مه‌دیا، که‌مه‌مه‌، قوتابخانه‌.. تاد.

یانی باوه‌که‌ له‌ په‌نا و چه‌وته‌ی و هه‌مه‌مه‌ که‌یه‌ هه‌مه‌مه‌ له‌ مه‌ستا بکاته‌ و به‌ مامه‌ستای زانکه‌ به‌ته‌: به‌سه‌رتنه‌وه‌ ناچه‌ته‌.

دایکېک له قوتا بخانه، تېنها لاسر ئووی مامستا قسېی کی ټټی بې
منا ټټی کی گووتوو، بېت و بې مامستا بېت: حې بې دځم م ملتوو و
بې و دستانې ځم د تخنکېنم!

د بېت ئو و منا ټټی کاتېک د بېنېت دایکی بې و شوو ناشارستانی و
سټټې تې بېرگری لډکات و بې و شوو ناشیرین هېرش دکات سار
پروړد کارکې (مامستا) کې، د بې چ ټټزک لې و مامستایه بگرېت
و لې داهاتوو چ کسکې سارسری و شوو انگېز و تاککې پکې شو و
مر ټټکی خراپی لې د بېچېت!

باوکی قوتابی بېت و حېر می قوتا بخانه و پیرزی قوتا بخانه بشکېنېت
و هېو شو لې مامستا بکات، لاسر ئووی مامستا شاپک، یان
دارکې لې کوټکې داو، یان هېو یکی بې رامېر بې کوټکې
کردوو،

د بېت ئو و منا ټټی چ کسکې لې د بېچېت؟
ئو و بینیمان چن دوو مامستا ټټانی خوېن دکات و زېر
نامر ټټانه، بې دېو زمی مړگیان د سپېرېت.

بې ئوانو د یان نموونې تری لې و شوو یې، لې ئو زموونی ئو و
چې ندسا یې مامستای تیم، هېمووی بېگم هېو و بې چاو کانی ځم
بینیوم.

ئاخر من قوتابیم بینو، هېشتا لې پېلی سار تایې و بې مامستای
گووتوو:
وو! باوکم پلدار و دېم و پېی دېم بېت و لې پېچین وټ لې
گې دا بکات!

منا یې و، حېتمن بېره می ئو و جېر پېروړد ناشارستانی و نا
تېندروست و سټټې تې یې باوک و دایک، کس سار تا ئامازم پېکرد.

چې ندین جار بینومان، لې اگې یاندن کان، کس قوتابی بې چېق
هېرشې کردوو تې سار مامستا و زامداری کردوو.

بېر لېچې ند سا ټټک، لې دېی کی ئو و د ټټر یې ځم مان مامستا بووم،
قوتابی کی پېلی (حوت) مان هېوو، زېر نېو ستاو ئاچاغ و بې
ټټزبوو، لې بېرامېر مامستا کان. تې نانېت جارک لې ناو پېل زمانی
لې دېره نام، منیش تېنها هېندم پې گووت: کاک بې واد کیت تېواو
نیت، یان بې ترانیت!

جا ٲٲک بٲ ترش و خو ٲٲداکردنٲو،
ئٲمٲی بٲ دایکی گٲٲابووٲو و دایکی ٲٲکسٲر تٲلی بٲ
بٲٲٲوٲبٲرکٲمان کردبوو و گووتبووی دٲم لٲگٲٲ مامٲستا شٲٲ دٲکٲم،
چٲن وا بٲ کوٲٲکٲی من دٲٲٲت؟!؟

دایکی بٲٲٲز، ئٲی لٲ خٲت نٲٲرسی: چٲن کوٲٲکٲی من هٲٲندٲ بٲ ئٲدٲب
بٲت و بگاتٲ ئٲوٲی زمان لٲ مامٲستاکی دٲربٲٲٲت؟!؟

هٲرچٲند ئٲو دایکٲ بٲٲٲزٲ دواتر دانی بٲ هٲٲٲکٲی خٲی داناو داوای
لٲبووردنی لٲ کردم و ئٲلحق دواتر تابٲٲٲیت ٲٲزی دٲگرتم.

من بیرم دٲت و مناٲ بووم و بٲ چاوٲکانی خٲم بینيومٲ، بٲ هٲی دٲست
لٲ پشتدان و هاندانی دایکٲکٲٲوٲ، گٲنجٲک، گٲنجٲکی تری، بٲ
کلاشینکٲف خٲٲٲتان خوٲن کرد و بٲ سنووری مٲرگی سپارد.

ئاخر دایکی وا، هٲر لٲ مناٲٲوٲ، مناٲ ٲٲروٲردٲ ناکات، بٲٲکوو
شٲللاتی درووست دٲکات، جٲلاد و بکوژ و شٲقاوٲ ٲٲشکٲش بٲ قوتابخانٲ
و کٲمٲٲ و گٲٲٲک و شٲقام و زانینگٲ دٲکات.

ئٲ باوکی ناحاٲی و دایکی بٲٲٲز:
تٲ لٲ ماٲٲوٲ بٲ دٲست دوو مناٲٲوٲ گٲرت خواردووٲ و بٲ شٲق و
ٲٲٲٲقٲ دٲکٲوٲٲ گٲانٲانٲوٲ و خوا خواتٲ، بٲٲن بٲ قوتابخانٲ و
دانٲک، لٲ کٲٲت بٲٲٲوٲ.

کٲچی دٲیت و لٲ سٲر قسٲ ٲٲ گووتنٲکی مامٲستا، ٲان زلٲٲکی
مامٲستا، هٲٲٲش و شٲٲ و شکات دٲکٲیت؟!؟

ئٲرٲ بٲ جارٲکٲش بٲت، بٲرت نٲکردووٲتٲوٲ و هٲست بٲوٲ نٲکردووٲ،
کٲ تٲ بٲ دٲست دوو مناٲٲوٲ گٲرت خواردووٲ؟!؟
ئٲی مامٲستاٲک، لٲ گٲٲ چوارسٲت مناٲ لٲ قوتابخانٲٲک دٲبٲت حاٲی
چٲن بٲت؟

بٲرت لٲوٲ نٲکردووٲتٲوٲ، مامٲستاش مرٲٲٲ، توٲٲ دٲبٲت و هٲٲدٲچٲت،
هٲٲٲ دٲکات، مناٲی خراپ بٲزاری دٲکات، ئٲو شٲلاتیٲی تٲ درٲست
کردووٲ و بٲٲٲٲٲای گٲٲٲک و قوتابخانٲ و گٲانی مامٲستات کردووٲ لٲ
مزاج و کٲسایٲتی دٲدات و بٲ ٲٲزی ٲٲ دٲکات.

قیامت هٲٲدٲستٲت، گٲر مامٲستا هٲٲٲکی کرد و تووٲٲ بوو و جارٲک
لٲ مناٲٲکٲتی دا، تٲواو ئٲتر دنیا خراب دٲبٲت؟!؟
هٲٲٲٲت مٲبٲسم لٲرٲ هاندان نیٲ بٲ لٲدان، کٲس هٲٲٲ تٲفسیری

قسا کا نم نہ کات.

بہگوومان من دڑی لہدان لہ منام و بہ ہموو شوو ییک لہدان تہ دہکامو.

نہساہیشہ ساہیشہ مامستای وانہبہژم و ییک شاپ، یان دارکم لہ ہیچ ییکک لہ کوتاہیکانم نہداو، کوتاہیکانم ہندکشیان کہلہثیشیان تہواوکردوو و لہگہگہ خہم ئستا مامستای وانہبہژن.

بہن لہہموو کوتاہیکانم بہپرسن، بزبان چہندہ کسہکی ہہمن و ووخہش و نا توندو تیژم لہ گہہہیان و زہر جار ہہر بہ شوہی ستران و گہہہرانہیان پہدہہہہو.

وہہہ مہہہستم، خوانہخواستہ، گہہر مامستا ہہہہکی واشی کرد، ئہی لہہہوردہہی؟ ئہی ہہہہزگرتن لہ مامستا؟

ئہی ئہو ہہموو ماندوو بوون و دہہہزی و قوربانہ دانہی مامستا لہ پہہناو پہروہردہکردن و فہہرکردن و پہہگہہیانندنہ مناہہہکات؟

یانہ مرہفہ ئاوا بہ ئہمک و سپہہہہت و بہو ئاسانہی و بہ جارہک، ئہو ہہموو چاکہ و ماندووہوون و خزمہت و دہہہہزیہی مامستا لہ بہہہکات؟